

Oberczián Géza

BRASSÓ

A GPS monoton egyhangúsággal vezetett ki a sokadik körforgalomból, ahol továbbra is egyenesen kellett tovább haladni. Persze az egyáltalán nem egyértelmű a háromsávós körforgalmakban, hogy melyik sávból mikor hová lehet kanyarodni a meglehetősen sűrű kora esti forgalomban az összetöretés veszélye nélkül. Valahogy megoldottam, és reménykedtem, nem lesz több ilyen, de akkor feltűnt a következő, amelyet még jó néhány hasonló követett. Fogalmam sem volt, mely részén vagyok a városnak, semmi nem volt ismerős. Régen ezt a várost ismertem a legjobban.

A panzió csak pár percre volt, egy utolsó körforgalom a hatalmas AFI bevásárlóközpont előtt, és meg is érkeztem. Az épület előtt körülnézve az egyetlen ismerős a Cenk nem túl távoli tömbje. Megnyugodva vettem tudomásul, hogy akkor a belváros egy sétányi távolságra van, nem kell mindig autóba ülni és össznépi karusszelekben részt venni, ha a látnivalók felé igyekszem. Bár pont a turistalátványosságok érdekelték a legkevésbé.

A szobám ócska galambdúc, sötét és apró, épphogy egy ágy elfér benne, azután kis folyosó, végén pici ablak, amit nem is lehet kinyitni, csak bukóra. Mellette fürdőszoba, az rendben van. Reggel hatkor beáramlott a sült tojás szaga, ezzel egyidőben egy csapat galamb kezdett turbékolni a kinyithatatlan ablak előtt. El sem tudtam zavarni őket. Mély fájdalommal vettem tudomásul, hogy otthoni idő szerint még csak hajnali öt van, tizenkét órai vezetés után jócskán rám férne még az alvás.

A reggeli elfogadható, bőséges. Régi ismerősként köszöntöttem a rántottát és a tükörtojást: ha már hajnalban megszagoltalak titeket, akkor most meg is kóstollak, gondoltam, és jócskán szedtem mindkettőtől.

Első utam a temetőbe vezet. Az ég borult, esőre áll. A kora őszi mindig csalóka itt a hegyek lábánál. A recepciók szerint az alig száz méterre lévő bevásárlóközpontban biztosan kapok esernyőt. Végül az előtte lévő

aluljáróban találok egy butikot, az eladónő kedvesen magyaráz románul. Felfedezem, Brassó az egyetlen város Erdélyben, ahol nem zavar a román beszéd. Megszoktam még gyerekkoromban, hiszen ez sosem volt magyar többségű város. Marosvásárhelyen például idegesített, ha egy pincér, egy recepciós nem beszélt velem magyarul, pedig ott is csak alig több mint 35% a magyar. Itt ez természetes, még ha alig értem is, amit mondanak, válaszolni pedig nem tudok, csak szavakat: mulțumesc, la revedere!

Visszaérve a felszínre, próbálom meghatározni, hol lehetek és melyik a legrövidebb út a belváros felé. Nehéz, mert ennek a bevásárlóközpontnak híre-hamva sem volt akkoriban, amikor még ismertem a várost. A Google maps szerint majdnem félúton vagyok keresztanyám volt lakása és a belvárosi troli végállomása között. És akkor megvilágosodom: a Hidromecanica épületének helyén állok, ahol annak idején a troli egy nagy kanyart vett, miközben a tömeget centrifugális erejével masszává préselte, mi pedig a nővéremmel kórusban skandáltuk: itt dolgozik Berci bácsi! Ezt egyszer sem hagytuk ki. Később már azt is mondogattuk, hogy ez is Trăiască gyár, egy a sok közül, mert erre is az van írva, Trăiască Partidul Comunist Român! Apánk jóbarátja itt volt főmérnök. Hirtelen átalakul a város, feltárulnak az irányok, pontosan be tudom tájolni magam. Elindulok a temető felé. Az eső elered.

Régen érkezés után egyből hazamentünk keresztanyánk, apánk húgának lakásába, ahol keresztapa és nagymama is lakott. Akkoriban nem tűnt fel, milyen kicsi a hely, nappali és hálószoba az egész, és mivel mi elfoglaltuk az utóbbit – az volt a családi közbeszédben a Cabana, azaz menedékház –, addig a többiek a nappaliba szorultak. Azután rokonok jöttek vendégségbe, vagy mi mentünk látogatóba, a temető később került sorra. Most, hogy a rokonokból mindenki meghalt, a lakás másé lett, a temető felértékelődött, ez maradt a kapocs a várossal, megérkezés után az első út mindig ide vezet. Utolsókból elsők, mint a gyerekjátékban: utolsó pár előre fuss...

Virágboltot keresek. Úgy emlékszem, régen erre rengeteg volt, de most valahogy nem találok mégsem. Legtöbbször persze a lakáshoz közeli piacon vettük meg a virágot, és cipeltük végig a városon trolival és gyalog. Az eső tisztességesen rákezdett, kihasználom az ernyő adta

védelmet, és azon aggódom, hogyan is mehetnék üres kézzel rokonlátogatásra. A színház környékén sincs virágos. A Kapu utca telis-tele boltokkal, de virágost nem találok. A Fekete-templom mellett reménykedem, de hiába. A Kolostor utcai könyvesbolt előtt elmélázom, vajon melyik üvegportál mögött lehetett a porcelánbolt, ahol nagymamám dolgozott. Már senki nem fogja megmondani.

Áttérek az Árvaház utcára, el a zsinagóga előtt, át a Katalin-kapun, a kórház után balra fordulok a Trotuş utcán, felfelé tartok a Ceneknek. Jobbra jellegtelen vaskapu, sok ilyen van Brassóban, Berci bácsiék udvarára is ilyesmi vezetett. Az egyetlen, ami megkülönböztette ezektől, a kis vas kereszt a tetején. Néhány elkopott kőlépcsőn kell felmenni, a kapu nem nyikorog, talán az eső kente meg, azelőtt mindig hangos rivalgással jelezte élőknek és holtnak, hogy megjöttünk. Ehelyett egy kutya kezd rá hangosan, a bejárattól balra kis elkerített zöldségeskert, ott az állat, odaintek, elhallgat, barátságosan csóválja a farkát. Jobbra a temetőőrök régi házát felújították, ajtaja nyitva, de nem süteményillat árad ki, amit megszoktam, hanem állott hűvös levegő. A padlón kerti szerszámok, öntözőkannák, talicska. Raktár lett a kisházból, ahová sokszor beültünk nagyanyámmal és keresztanyámmal. A temetőőr feleségénél mindig épp kisült egy tepsi süti, ők kávéztak, mi, gyerekek ettünk, és ittuk a finom csapvizet, ami mintha forrás lett volna, ízes, hűvös, friss volt.

A temető üres, egy lelket sem látni, ettől függetlenül érzem őket, üdvözölnek, hívnak, invitálnak beljebb, emlékezzünk együtt a régi életekre. A családi sírhely a hátsó végen van. Láthatóan nem változott, keresztanyám a halála előtt még jól megerősítette, körbebetonoztatta, nehogy megsüllyedjen, és kifizette huszonöt évre, hogy ne nekünk kelljen majd. Nem tudhatta, fogjuk-e látogatni, karbantartani, hisz messze lakunk, nyolcszáz kilométert ritkán tesz meg az ember pusztán temetőlátogatásért. Ezért is olyan ünnepélyes a pillanat, bár a virág hiányzik. És a gesztus, ahogy leteszem, a törődés, hogy a vázába vizet hozok és elrendezem a csokrot. Ehelyett előveszek egy zsebkendőt és letörölgetem a kőre hullott faleveleket. Négyen nyugszanak itt, nagyapám már 1964 óta, őt követte keresztapám, aki korán meghalt, már nem is emlékszem, miféle betegségben, csak hogy hosszú volt és küzdelmes. Nagyanyám lett a harmadik, és néhány évtizeddel később, pár éve keresztanya is meghalt. Ő volt az utolsó, nagymama testvérei

és családjuk is elmentek addigra. Egyedül keresztapa rokonságából él még egy testvére Csíkszeredában, és az ő fia Magyarországon. Tavaly meglátogattam az öreget Csíkban, elbeszélgettünk, vittem neki a könyveimből, és nem utolsósorban bemutatam a fiamat.

Nem időzöm sokáig, megígérem, majd visszajövök, mielőtt hazaindulok, és akkor lesz virág. Végül nem mentem, nem maradt idő. Szinte hallom, ahogy oktatnak: a fontos dolgokra kell hogy legyen, és mit és hogyan tegyél másképpen, legényke...

Emlékeimben még léteznek a helyek.

A délelőtt további része az irodalmi est előkészítésével telik a Reménység házának előadótermében. Legutóbb, egy éve, amikor itt jártam, a szállásom is itt volt, de akkor még fogalmam sem volt, hogy itt könyvbemutatókat is tartanak. Hamar végzünk a berendezéssel, utána a lelkész és a szervező hölgy sokáig szóval tartanak. Amikor elszabadulok, nem az eleve elhatározott irányba, az Astra negyed felé fordulok, azt még tartogatom, arra még készülök. A Rakodó-völgyben régen rengeteget sétáltunk, és a sétány végén, a Shulerra és a Cencsúcsra vezető turistaút indulásánál állt a Ragadó, ez az emlékeimben elragadó (bocs a szójátékért) kisvendéglő a nehéz erdei bútoraival, miccselel, flekkennel, csapolt sörrel, szukkal (ez a szénsavas üdítő megnevezése volt, nem is tudom, használják-e még). Keresztanyám hatalmas kondér ecetes-hagymás krumplisalátát készített, és az egész család felkerekedett, hogy nagyanyám hetvenedik születésnapját ott ünnepeljük meg. Az utolsó alkalom volt, amikor valamennyien együtt elsétáltunk odáig. Nagyanyám ezután nem sokkal ágynak esett, és haláláig, majd tizenöt évig ki sem tudott kelni belőle.

A völgy egyébként arról kapta a nevét, hogy ott rakodták kocsikra a hegyről lehozott fát. Mára beépült, ezt tudtam, de hogy ennyire mélyen, az megrázott. Az autót az utolsó tömbház mögött hagyva, gyalog mentem tovább a Vár-patak völgye melletti erdei úton. A parti tisztáson a hétköznapi ellenére sok család főzött, minden épített tűzhely és asztal foglalt volt. Pont, mint a hetvenes években... A Ragadó épülete megvan, omladozik, mellette egy újabb vendéglő, szintén bezárva. Pár percre leülök egy padra és felidézek néhány ide vonatkozó emléket. Mert emlékeimben még léteznek a helyek. A valóságban már nem.

A vendéglátóim meghívtak ebédre. Az autót leteszem a szállásnál, felsétálok a belvárosba, és jól is teszem, mert nagyszerű bort mértek az étel mellé. Bemutakozások, személyes találkozások, belül öröm: oly sok év után újra vannak magyar ismerőseim Brassóban. Rengeteg kérdésem van, majdnem mind a múltra vonatkozik, pedig ők a jelent és a jövőt ecsetelik. Abba is hagyom a kérdezősködést, nem illik lerohanni őket. A jelen nem biztató, mondogatják, alig nyolcezer magyar él a háromszázezres Brassóban, és a Barcaságban sem több húszezernél. De nem adják fel, sőt, szerveznek Magyar Napokat (ennek a keretében találkoztunk), Színházi Fesztivált, zenei napokat, vannak irodalmi körök és Hamvas Béláról elnevezett borklub, és itt van Négyfalu is a csángókkal, nemzetiségi megmozdulásokkal, kitartanak, ahogy lehet.

A Matei Basarab a Csiga-hegy oldalába épült girbe-gurba utcás, faluszerű városrészből mára elegáns villanegyeddé fejlődött. Ebéd után kissé elnehezülve kapkodom a levegőt a meredek emelkedőkön, de a modern, többszintes épületek közötti kilátás kárpótol az erőfeszítésért. Már senki nincs, aki megmutathatná, merre volt itt nagyanyánk háza, udvarán a hatalmas terméskövekből kirakott járdával, amelyen megtanultam járni alig másfél éves koromban. Szüleim a Nagykőhavasra mentek háromnapos kirándulásra, ránk a nagyszülők vigyáztak. Alulról emlékszem a részletekre, ezek a legelső emlékeim: a konyhaasztal lába, a pici sámlí, amin nagyapám ül, és a kövek... Mire anyámék hazaértek, nagyanyám megtanított járni, én pedig azokon a fényes, kopott, legömbölyödött köveken szaladok anya felé, aki kitárt karokkal vár a kapunál.

Hároméves voltam, amikor nagyapám meghalt, akkor voltunk abban a házban utoljára. És akkor voltam a Cenk alatti kis magyar temetőben először.

A könyvbemutató jól sikerült. Sokan eljöttek, inkább az idősebb korosztály, de hát én sem vagyok már fiatal. Nagyon örülök, hogy az *Áramlás* című kisregényem ürügyén volt alkalam mesélni édesapámról, aki idén pont száz éve született itt, Brassóban, a hányattatásait a határok között, amikor 1943-ban Kolozsvárott volt, és a várossal együtt őt is visszacsatolták Magyarországhoz. Emiatt egyből el is vitték a Donhoz, ahonnan szerencsésen hazaérkezett, és Budapesten maradt

színházat tanulni a Színművészeti Főiskolán, amit 1948-ban el is végzett. Négy évvel később azonban Recsken találta magát egy zavaros ügy miatt, és ott tartották egy évig, majd áthelyezték máshová újabb egy évre. Mindezt ítélet nélkül. És amikor végre elengedték, örökre eltiltották mindenfajta értelmiségi munkától, színházi rendező, dramaturg és filmrendező diplomáival targoncavezető volt, majd lakatos... Ezt elmeséltem, és azt is, hogy mennyit jártunk Brassóba, és ezért tartom ezt a várost második szülővárosomnak, és a könyvet, az *Áramlást* azért írtam, hogy megmutassam, milyen volt úgy felnőni, úgy eszmélni, hogy két országban is otthon van valaki, két kultúrkörben is otthonosan mozog, és nem érti az egészet, de nem is gondolkozik rajta, mert neki ez a természetes. Végül sok könyvet megvettek, kértek interjút újságba, rádióba, tévébe. Hullafáradtan értem vissza a panzióba. Hajnalban megküzdöttem ugyan a galambokkal, és a tojás szaga is beáramlott, de nem panaszkodom, örültem minden percnak, amit Brassóban tölthettem.

Nem lehetett tovább halogatni, meg kellett látogatni a régi házat, a lakást, amiben ki tudja, ki lakik most. Régen Steagunak nevezték azt a téglából épített kétemeletes lakótelepet, ahol keresztapám lakást kapott a Steagul Roșu (Vörös csillag) gépgyár dolgozójaként. A gyárnak nem sok haszna volt belőle, mert őt nemsokára leszázalékolták, nem dolgozott többé, nem gyártotta tovább a Roman Diesel típusú teherautókat. Nagypám halála után nagyanyám is ide költözött, elfoglalta a nappalit, benne a fotelágygal, egy hatalmas kinyitható alkotmánnyal, melybe kényelmesen belefért nagymama ugyancsak nagy teste. Mellette a falnál állt egy kis fa figura, egy néger szolgálófiút ábrázolt frakkban, aki kis tálcát tartott a kezében, erre tette keresztanyám a kávé, nagyanyám pedig a könyvét és a szemüvegét. Bizony, sok könyv volt a házban, én is sokat olvastam ott, olyanokat is, amiket akkoriban itthon nem lehetett megkapni: Karácsony Benőt, Lászlóffy Aladárt, Nyirő Józsefet stb.

A Cabana egy franciaágygal, egy vaságygal és néhány matraccal volt berendezve. A vaságy volt az enyém, a matracokon aludt a nővérem. Voltak reggelek, amikor hangos „zmeură, zmeură!” kiáltásokra ébredtünk, ilyenkor alig vártuk, hogy forduljon a kulcs a zárban és keresztanyánk lemenjen vásárolni. A cigányok hozták ugyanis a havasokból a frissen szedett málnát, azt hirdették fennhangon. Ebédre az ilyen

gyümölcsből isteni málnahab készült, azóta sem ettem hasonlót. Napközben, hogy lépni lehessen, a matracokat berakták a vaságy alá, ezáltal tökéletes olvasókuckóvá alakult. A fentiek mellett itt olvastam az első Rejtő-könyveket is, mert otthon azok tiltólistán voltak, apám szerint ponyva volt, amit akkor még nem értettem, csak annyit, hogy nem lehet valami jó. Legnagyobb megdöbbenésemre azok jók voltak, és számomra azok a mai napig.

A nappali berendezése az akkori egyenbútorokból állt, a legtöbb lakásban hasonló, sötétre pácolt, íves szélű szekrénysor volt, egyik felén kétajtós ruhásszekrénnyel, mellette vitrin, amellel könyvszekrény és egy lenyitható ajtajú bársecszekrény, ebben tartotta keresztanyám a cujkát és a jellegzetes metszett üvegstampedliket. Mindennap ebéd előtt ittak egy kupicával, ilyenkor a szobát betöltötte a mindössze huszonhat fokos Cujka Bátríná átható büze. Egyébként nem volt rossz ital, felnőtként megszerettem, és a szaga sem bántott egy idő után, de mire rászokhattam volna, elvitte a Ceaușescu-korszak, ez is hiánycikk lett, mint szinte minden más. Amíg kapni lehetett, apám haza is hozott belőle, és telente forralva itták anyámmal egy-egy vasárnapi séta után. A szekrény tetején két jellegzetes tárgy volt, egy ágaskodó porcelán ló és egy timpanonra emlékeztető formájú óra, hangos tiktakolással, ami miatt éjszakára mindig meg kellett állítani, mert senki nem bírt aludni mellette. Napközben viszont elütötte az órákat, a feleket és a negyedeket is. Mindkét tárgy megtalálható volt akkoriban a legtöbb lakásban, ahol megfordultunk. Sajnálom, hogy már nincsenek meg, a lakás eladásával ezek is eltűntek, mint oly sok minden, amit szerettem.

A járdáról nézem az egykori lakást, a balkont beépítették. Biztos ettől nagyobb lett a nappali. A korláton kicsit kihajolva egész a Nagyköhavasig el lehetett látni onnan. A legemlékezetesebb játszóhely a muskátlis láda volt, amit szinte minden balkonon megtalált az ember a környező tömbházakban, ettől barátságos és ápolt hangulatuk lett az amúgy eléggé leharcolt épületeknek. Apró kis fahajókat faragtam keresztapám bicskájával. A muskátlik földje volt a tenger, rettenetes tengeri kalandok és csaták színhelye. Egész délutánokat eljátszottam ott hang nélkül. Felelevenítettem olvasmányokat, Jokkó kalandjait, vagy a Kincses szigetet, Drake kapitányt, Magellánt, és kitaláltam jó pár más történetet. De focizni is jól lehetett a balkonon, megmagyarázhatatlan módon csak nagy ritkán esett le a labda.

A ház a piac szomszédságában volt. Előtte, kisfiú koromban, szép füves virágoskert volt, később, a hetvenes évektől kezdve zöldségeskert lett, pityóka, paradicsom, árdé (paprika) termett ott, minden tő másé, és csirkeólak készültek dróthálókból, ami – mindenik – ronda volt és bűdös. Az addigi lépcsőházi egység a hat család között felbomlott, az irigység gyomként terjedt. Keresztapám inkább a pincében tartotta a csirkéket, lakattal elzárva a többi lakótól, mert bizony előfordult, hogy a kiskertből lába kelt zöldségnek, állatnak. Tőle láttam, hogyan vágja le a csirke fejét egy fatönkөн baltával, folytatja ki a vérét, fürösztli forró vízbe a tetemet és tépi ki a tollát, míg olyanná vált, amelyet már a konyhában is láttam azelőtt.

Ez a kis alkalmi veteményes mostanra állandó kerítést kapott, kapu zárja a bejárat felé vezető utat, és a házat sem tudom megközelíteni. Parkoló alig van, két tömbházzal odébb szerencsémre épp elindult valaki, a helyére betolatok. Óriási a nyüzsgés, a piac mindent benőtt, már nem két utcányira, hanem a házunk sarkánál kezdődik. Szinte naponta lejártunk ide, hol vinetéért, hol borvízért, hol sajtért, miegymásért. A kedvencem a szódás volt. A szódásüvegeket csőrükkel lefelé felfogatta és fejfelé lefelé megtöltötte őket a kifolyón keresztül egy pörgő-forgó szerkezettel, amit két nagy surrogó ékszíj hajtott. Szerettem itt nézelődni, a bácsi barátságos volt, magyarázott, beszélgetett. Persze magyar volt, mint akkoriban oly sokan.

Belépve rögtön virágboltok sorába botlok. Emlékszem, ezek a codleai (feketehalmi) virágosok, erről a Brassó melletti településről látják el a várost virággal. Felismerem a piros virágokat, amit a temetőbe vittünk keresztanyával, abból kérek egy csokrot, mutogatok, még két szálat tegyen rá, így nagyon karcsú... Senki nem tud magyarul, itt már minden és végérvényesen román. Hacsak... egy ismerős arcot pillantok meg, azonnal felismerem, bár harminc éve nem láttam, Ádi az, keresztanyám hajdani segédje a cipőboltban, a „fiúlánny”, ahogy egymás között nevezték. Hosszú hullámos haja megőszült, arany fülbevalója ugyanúgy fityeg, mint akkoriban, és rózsaszínben jár. Megáll, beszél valamit a virággal, amíg az a csokromat köti. Ádi, te vagy az, Ádi, tudsz még magyarul, kérdezem. Bizalmatlanul néz, bólint, tudok, mondja kelletlenül. Emlékszel rám, Piroska néni keresztfia vagyok, gyerekkoromban sokszor találkoztunk, próbálkozom. Nem, mondja, nem tudom... és elmegy. Az egyetlen élő ember gyermekkorom Brassójából, akivel

összefutok, egy öreg homoszexuális, akin sokszor viccelődtek akkoriban, és talán most is, de én úgy emlékszem rá, mint aki szerette keresztanyámat és sokszor segített neki haláláig.

Elindulok a csokorral a kezemben, hogy megkeressem a Complexet, az áruházat, ahol keresztanyám vezette a cipőboltot évtizedeken át. Valahol el kéne menni egy iskola mellett a járdán, de nincs járda, csak kerítés, a piac benőtte azt is. Merő labirintus az egész, a virágosok és zöldségesek, a gyümölcsösök közül beérek a divatbódék, mobiltelefonüzletek és éjjel-nappali boltok útvesztőjébe. Egy idő után elveszítem az irányérzékeimet, találmra megyek, míg végül fel nem fedezem a régi pékség helyén az új kenyérboltot, azaz a patiseriet, de innen megvan az irány, az épület, lépcső, emelet... Butikok mindenütt, sehol a nagy egybefüggő tér, ahol egymást váltották a ruházati, cipő- és ajándékolt részlegek... Kimenekülök.

Jó nagy kerülővel, hogy elkerüljem a tömeget a piacon, visszamegyek az autóhoz, beteszem a virágot a hátsó ülésre és tovább sétálok a Saturn felé, ami, ha jól tudom, egy tér volt és egy buszvégállomás. Innen indultak a trolik a belvárosba, és ha nem csalódom, a Noa felé, ahol át lehetett szállni Hosszúfalu irányába. Nagyanyám testvérei közül ketten vannak ott, meg kéne keresni azokat a sírokat is. Laci bácsi nevére emlékeztünk a nővéremmel, de Lajos bácsiét sokáig kerestük az emlékeinkben. Pedig a kis patakparti parasztházára jól emlékeztünk, különösen az óriási kertre a fura kukoricagóréval, aminek a rendelkezésével nem voltunk tisztában, de emlékeztünk, és a kirándulások során sokat láttunk másfelé is ezen a környéken. Dús fű volt, ritkán kaszálták, mert jó széna lett belőle, ha megnőtt, kellett a csirkéknek, nyulaknak, disznónak. Sokat játszottunk az állatokkal. És a maráncsenfa a kis sárga gyümölcsökkel. Mifelénk lila a színe és fosató szilvának hívják, egy barátom előszeretettel főz pálinkát belőle. Az öreg Lajos bácsi nagy kommunista volt, tagja a pártnak, és valami vezető is lehetett, mert sokszor ment gyűlésekre, akkor is, amikor velünk lehetett volna. Viszont sokszor vitt minket rendezvényekre, csángó bálba, néptáncbemutatókra, búcsúba. Nem emlékszem rá cigaretta nélkül, mezítlábas Carpați-t szívott, később én is megkóstoltam, jó dohány volt. Felesége, Tilda apró kis ráncos néni volt, aki mindig a konyhában ült, ő is pőfékelt (nagyanyám mondta így, de ő egy idő után nem jött velünk, mert ágyhoz kötötte a betegsége, amiről ma sem tudom, mi lehetett,

de hosszú évekig feküdt vele). A kert végében patak folyt, tiszta, hideg, inni lehetett belőle, a Tömösbe tartott, a Malomdombok és a Nagykőhavas felé. Nem tudom már, merre volt ez a ház, emberöltőnyi ideje nem jártam Hosszúfaluban. Valami miatt ma már csak Négyfalunak hívják a várost, aminek Hosszúfalu is része, gyerekkorunkban még Hétfalu volt. Ócska buszok vittek oda, volt, hogy rosszul lettünk a beáramló füsttől, nyitva kellett hagyja a sofőr az ajtót, hogy meg ne fulladjunk. Egyszer a testvérem azon duzzogott fennhangon, hogy a kedvenc rongya nálam volt, mert anyánk összekeverte, az egész busz ezen nevetett. Akkoriban még nagyon sok magyar élt arra, és a hétfalusi csángók is jól beszélték a nyelvet. Elképzelem, hogy ma már úgy néznének ránk, mint turistára, bár nemrég megismertem egy magyar nőt, aki Bácsfaluban lakik, a Négyfalu egy másik településén. Ha végigutaztunk a buszvégállomásig, emlékeim szerint onnan indult a turistaút a Bolnocra. Kedves kis vasárnapi kirándulás volt, nem megerőltető, a tetőn nagyszerű cabana (turistaház), ahol miccsezni lehetett és borvizet ittunk rá, a szüleink pedig sört. Sokszor felmentünk oda, de a kedvencem nem ez volt, hanem a Nagykőhavas.

Rengeteg ember mindenfelé, belefáradok, botorkálok vissza az autóhoz. Minden nagyon más, mint ahogy emlékeztem, mégis nagyon ismerős. Egyszer majd megértem tán, hogy lehetséges ez.

Térkép e táj. A Cenk csúcsánál jobb hely nincs a búcsúzásra. A BRAȘOV felirat melletti kilátóban állok, nézem a ragyogó őszi napsütésben fürdőző várost. Ezen a helyen az én időmben vendéglő volt, ahová a túra után – mert mi legtöbbször gyalog jöttünk fel, nem ritkán a Ragadótól – sokszor beültünk a családdal egy csorbára, sörre. Ehhez a helyhez kötődik életem első berúgása is. Nem lehet elég korán kezdeni, én tíz lehettem, amikor egy alkalommal itt pihenve leszakadt az ég, hatalmas vihar kerekedett, nem tudtunk lemenni a hegyről. Kényszerűségből maradtunk, és a felnőttek még több sört rendeltek, aminek a habja hagyományosan a miénk volt a nővéremmel. Ez annyit jelentett, hogy beledughattuk a nyelvünket és megnyalhattuk a tetejét, mint a fagyit. De aznap több sör, több nyalintás után a trolin hazafelé nagy vidáman végig nótáztuk az utat, anyám pedig megdöbbenve vette tudomásul, hogy a gyermekei berúgtak.

Alattam minden, amit ismerek, szeretek, nem csak a látványosságok, mint a régi városháza, a Búza sor a régi török kávézó emlékével, a

Fekete-templom, és ha már itt tartunk, a ferences templom a Kolostor utcán, és hasonlók. De a ködös távolban jobbra ott a Steagu – ma Astra – negyed, ahol gyerekkorom nagyrésztében laktunk, ha éppen itt voltunk, a Bukaresti út elágazása a Rakodó-völgy felé, a régi mozi helye (Cinema Tineretului, azaz Ifjúsági mozi), amerre a panzióm is található, az Universal áruház (ma Star), ahová mindig izgalommal mentünk be, hátha kapunk valami szép ruhát, egy jó cipőt, hisz sokkal olcsóbb volt, mint itthon... a színház, mögötte a Fellegvár-hegy (vagy Márton-hegy), aminek oldalában Ili néni, a rejtélyes családi boszorkányunk lakott román férjével, a csupaszív Şerbannel, aki kávézaccból jósolt mindannyiunknak időnként megmosolyogtató, időnként hátborzongató dolgokat, és amiknek egy kis része mindig valóra vált. Az Aro szállodán túl a troli végállomása, ahonnan a Poianára is indultak a buszok, attól kifelé a Hosszú utca, nagyapám hajdani cipésműhelyének helye. Látszik a nagy köztemető, benne közeli és távoli rokonok, apa barátai, régi ismerőseink, akik miatt élt ez a város, és nem csak turistának éreztük magunkat, hanem lakosnak, akinek gyökerei, kapcsolatai vannak itt. Egészen alattam, kissé balra ott van a mi kis temetők is, ha erőltetem a szemem, akár a sírt is megláthatom. A Kapu utca folytatásában, balra a völgy felé ott a Porond a Szent Miklós-templommal, a jellegzetes karcsú fekete tornyaival. Ez volt az első román templom, amibe valaha beléptem. Tovább már alig látni a Cenk vonulata miatt, de emlékeimben ott a Bolgárszeg a takaros portáival, rendezett, de kanyargós kis utcáival, és az út végén várt minket a nyitott terepjáró busz (a nevére nem emlékszem, a testvérem szerint Serillának hívták), mely a hátsó földúton ment fel a Poianára. Az egyik legnagyobb élmény volt azzal utazni.

Távolabbra nézve a Barcaság lapálya, Codlea (Feketehalom) szürkés sziluettje, a Királykő hatalmas tömbje, távolban a Fogaras... és a hazavezető út.

Este irodalmi borkóstoló a Hamvas Béla borklubban, az újbárosi református gyülekezeti teremben. Hetvenen is eljöttek, még sosem voltak általam szervezett irodalmi esten ennyien, de talán a bor nagyobb vonzerő, mint a versek. Hárman vagyunk fellépők, két költő és én, meg a somelier, aki a borokat mutatja be, ezúttal Kárpát-medencei vörösbor-válogatás. Meg is ijedek, tíz bort hozott és egyet ráadásnak,

ebből hosszú éjszaka lesz és nehéz indulás másnap hazafelé. A borok közepesek, a versek, szövegek kiválóak, a közönség figyelmes és hálás, minden előadásért nagy taps jár. Bordalok, átiratok, rövid prózák, székely történetek váltják egymást, bársonyon futnak perceink. A végére pedig előkerülnek a hangszerek, a katolikus kántor még a hordozható orgonáért is elszalad, hajnalig tartó ökumenikus vigasság veszi kezdetét, de én elbúcsúzom, nem mert akarok, hanem mert kell, holnap hosszú út vár rám hazáig.

Reggelire belakok a hajnalban már megszimatozt tojásból, de isteni vinetés szendvics is van, és sós túró meg maszlina, maga a Kánaán. Elindulok, előttem tizenkét órányi eseménytelen vezetés. Még este szóltak, menjek idejében, mert szél, eső várható, mire ideér, jussak el az autópályáig, ami két-két és fél óra. Nagy rutinnal veszem a soksávós körforgalmakat. Mikor elindultam, elhatároztam, megszámolom, hány van a városhatárig, de hamar elvétem. Mindegy, rengeteg.

Codleánál megállok tankolni, a kistáskámat kivenném a hátsó ülésről, amikor a kezembe akad a csokor. Nem jutott ki a temetőbe, mégsem lett rá idő. Hallom nagyanyám korholását: ejnye, legényke, ejsze serénykedjél, ne mind csak menjen az idő...

Vándor, 2023